

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון קע"ט, פרשת לך לך תשפ"ג

שלחן שבת עם האור החיים

פירוש האוה"ח הק' בהגשה מעובדת ובשפה ברורה
לגילוי נשמת צילה ע"ה בת ר' מאיר ודורה ז"ל

גאוותו של מלך סדום וביאור הדו-שיח בינו לאברהם

התחיל לכשכש בזנבו

ענין גאוותו של מלך סדום אנו מוצאים גם בדברי המדרש על הפסוק 'ויצא מלך סדום לקראתו', ואמרו במדרש, שהתחיל מלך סדום לכשכש בזנבו ואמר לאברהם, אתה ירדת לכבשן האש וניצלת, ואני ירדתי לתוך החימר וניצלתי. מדבריו אלו אנו למדים על החשיבות העצמית המופרזת של מלך סדום, כשה'כשכוש בזנב' משמש כמשל לגאוותו.

ולפי מה שנתבאר בדבריו של מלך סדום לאברהם, יתפרש כמין חומר הטעם שבחרו חז"ל לנקוט לשון זו של 'כשכוש בזנב' כביטוי לגאוותו של מלך סדום, שהרי הוא כבעלי החיים אשר גם לאחר שניתז ראשם, עדיין נשאר בהם מעט חיות הניכרת בכשכוש הזנב, וכמו כן היתה הרגשתו של מלך סדום, שאף לאחר שניטל ראשו על ידי ארבעת המלכים שניצחוהו ולקחו בשבי את כל אנשי עירו ורכושם, עדיין 'כשכש בזנבו' והיה סבור שכוחו במתניו ויוכל להשיב הכל לעצמו.

סברת אברהם שלא יכל להציל

כשנתן אברהם אבינו עשירית מהרכוש שחזר מהשבי לידי מלכי צדק הכהן, הבין מלך סדום שדעתו של אברהם שכל הרכוש שייך לו, וכנראה משום שסבר שלא היה באפשרותו של מלך סדום כלל להציל את הרכוש, ומפני זה סבר אברהם שגם כל הנפש שייך לו, אולם מלך סדום היה סבור אחרת, שהיה באפשרותו להציל, ונמצא שהכל שייך לו.

ביאור דקדוק הלשונית

על כן בא מלך סדום והציע לאברהם אבינו לערוך פשרה, שכל אחד יוותר על חלק אחד, זהו שאמר 'תן לי הנפש', לפי סברתך שזכית בהכל, תן לי משלך את הנפש, 'והרכוש קח לך', לפי סברתי שהכל שלי, מסכים אני שתקח לך את הרכוש.

ולכך הכניסה התורה את ענין יציאתו של מלכי צדק לקראת אברהם ונתינת המעשר, בין פגישת מלך סדום ואברהם לבין דיבורם, משום שכל דבריו של מלך סדום והצעת הפשרה היו רק לאחר שראה את נתינת המעשר של אברהם, והבין מזה שדעת אברהם שהכל שייך לו.

אך אברהם השיב ואמר למלך סדום שמלבד המעשר אינו לוקח כלום מהרכוש כדי שלא תאמר אני העשרתי את אברם, ולא אמר 'ולא אתעשר משלך' לפי שלדעתו של אברהם הממון היה שייך לו ולא למלך סדום, לפי שסבר שכלל לא היה ביכולתו של מלך סדום להציל, ועל כן ודאי שלא התעשר משל מלך סדום, אלא שלדעתו של מלך סדום שהחשיב עצמו כיכול להציל, היה הממון שייך לו, ולדעתו היה יכול לומר שהוא זה שהעשיר את אברם, לכך דקדק אברהם בלשונו ואמר 'ולא תאמר אני העשרתי את אברם', כלומר, שגם אתה לפי סברתך לא תאמר שזה הגיע ממך.

ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך (יד, כא). פרשה זו עוסקת במלחמת ארבעת המלכים מול החמשה, בה נצחו הארבעה את החמשה, ושללו את כל רכוש סדום ועמורה, ולקחו בשבי את כל העם והנשים שהיו שם, ובכללם את לוט אחיינו של אברהם שהיה גר בסדום, ואת כל רכושו. כששמע על כך אברהם יצא ונלחם עמו, והצליח להכות ולרדוף את ארבעת המלכים הגיבורים, והשיב את לוט ורכושו, וכן את כל שאר הנשים והעם שהיו בשבי, ורכושם. לאחר שחזרו מהמלחמה, נפגשו אברהם ומלכי צדק מלך שלם ומלך סדום, ובירך מלכי צדק את אברהם ואת ה' אשר סייעו לנצח, ואברהם נתן לו מעשר מכל הרכוש שלקח מהשבי, אזי אמר מלך סדום לאברהם 'תן לי הנפש והרכוש קח לך', כלומר, שכל הרכוש שהצלת יהא שלך, וכל הנשים והעם שהצלת מהשבי יחזרו לסדום.

חילוקי דינים במציל משודדים

ביאור הענין הוא, על פי המבואר בגמרא (ב"ק קטז:), אודות שיירה המהלכת במדבר ועמדו עליה שודדים ובזזו את ממונם, ועמד אחד מבני השיירה והצליח חלק מהממון מהשודדים, ועתה יש נידון למי שייך אותו הממון, האם לאדם המציל, או לבעלים הראשונים של הממון.

והעולה ממסקנת הגמרא, שהדין מתחלק ומשתנה בכמה אופנים. שאם לא היה באפשרות שאר בני השיירה להציל כלל, כל מה שהציל אותו אדם שלו הוא, לפי שודאי התייאשו הבעלים מאותו הממון. ואם היה באפשרותם להציל בקלות, ודאי לא התייאשו, וכל דבר שייך לבעליו הראשונים. אבל אם היה באפשרותם להציל רק על ידי הדחק, כגון שצריך לבא לידי חשש סכנה וכדומה, אזי הדין הוא שאם הציל בסתם, בלא לומר להם דבר, כל דבר שייך לבעלים הראשונים, שכיון שהיה באפשרותם להיחזק ולהציל אנו תולים שלא התייאשו, אולם אם בשעה שהציל הודיע לשאר בני השיירה שמציל לעצמו, והם שתקו ולא באו להציל, תולים שהתייאשו, והכל שלו.

גאוות מלך סדום שיכל להציל

לפי זה יש לבאר את דברי מלך סדום וכן את תשובתו של אברהם אבינו. מלך סדום ברוב גאוותו היה בטוח בעצמו, וסבור שאף לאחר התבוסה שנחל מול ארבעת המלכים, יצליח להתגבר עליהם שוב, ולהחזיר לעצמו את הרכוש והנפש שהם שללו, ולכך סבר שאף אם הצלה זו אינה אלא כהצלה על ידי הדחק, מכל מקום כיון שאברהם לא הודיע לאנשי סדום בשעת ההצלה שמציל לעצמו, יש לתלות שלא התייאשו מממונם, ומשום כך מה לא זכה במה שהציל, אלא הכל נשאר ברשותם.

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו לפקס: 077-4702681

או למייל המערכת p0774702681@gmail.com

מרן החזון איש: עצה אחת בלבד יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש

ועדיין לא זכו לזרע של קיימא, פנתה האשה לביתו של החזון איש, ונכנסה אליו יחד עם הרבנית של החזון איש, לבקש שיפעל עבורה פקידת ישועה ורחמים, החזון איש בירך אותם בזש"ק, אך הם עמדו על כך שהחזון איש 'יבטיח' ולא יסתפק בברכה גרידא.

או אז שמט החזון איש את ראשו על השולחן בתוך ידיו, אחר כמה רגעים 'קם', נענה ואמר - אין בידי להבטיחכם, נזדעקה האשה בכאבה כי רב - הרי יתומה הייתי, ומרן הוא ה'שדכן' שלי, שומה עליו ליטול אותי על 'אחריותו'... חזר החזון איש להרכין ראשו, ושוב נענה משקם - מה אעשה ואין בידי להבטיחכם - נצרך עבור זה 'כוחו של גדול', על כן עצה אחת יש לי עבורכם, עלו נא לציונו של ה'אור החיים' הקדוש, ותיוושעו בישועה שלימה, אמרה האשה כי מפחדת היא לעלות בימים האלו ל'הר הזיתים' מאימת הישמעאלים (שהציקו באותה תקופה ליהודים), אמר להם החזון איש 'אין לי עצה אחרת...'

בליל יומא דהילולא רבא - ליל ט"ו תמוז בשעה שתיים לפנות הבוקר עלתה יחד עם א' מבני משפחתה א"ח להגאון ר' ביינוש פינקל ראש ישיבת מיר זצ"ל, שם שפכו לבם כמים שיחוס הבורא עליהם בזכות האי בעל הילול א קדישא ה'אור החיים' הקדוש...

ואכן, בכ"ה ניסן שלאחריו נולד להם בן למזל"ט, בבית החולים 'שערי צדק', מרוב התרגשות של עובדי בית החולים - כי בימים ההם עדיין לא היה מציאות כזו שיוולד בן ראשון אחר ט"ז שנה - נפל הילד מידי הרופאים, והיה כמה חדשים בסכנה, עד שנתרפא לאורך ימים ושנות חיים (באר הפרשה-בלק).

סיפור הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: בגודל מעלת סגולת התפילה על ציונו הקדוש של רבינו האור החיים ישנו סיפור נפלא:

מעשה שהיה לפני כשבעים וחמש שנה לערך, בבית משפחת גריינימאן. בעיר ווילנא התקיימה אסיפת 'וועד הישיבות' בשנת תר"פ לערך, באסיפה זו נכחו גדולי עולם, ביניהם הגאונים הקדושים מרן ה'חפץ חיים', ומרן רבי חיים עוזר ומרן ה'חזון איש' זכותם יג"ע, לפני עזבו את הבית נכנס ה'חפץ חיים' לחדר המטבח, ושם ישבה נערה מרת ש. גריינימאן וביררה אורז עבור סעודת בני הבית, שאלה החפץ חיים כמה פעמים בוררים את האורז, ותען ותאמר 'י"ב פעמים' לא פחות ולא יותר, משתמה החפץ חיים על ריבוי הבדיקות, נענתה ואמרה שהיות והחזון איש (שהוא קרוב משפחתם) יסב לסעודתו כאן בבית - לכבודו בודקים את האורז י"ב פעמים, נתרגש החפץ חיים, ובירך את הנערה ג' ברכות - אריכות ימים, מתוך צלילות הדעת, ומתוך בריאות העיניים שלא תצטרך ל'בתי עינים' (משקפיים) עד יומה האחרון. (וכן הווה, היא חייתה בעיה"ת בני ברק, עד שהייתה כבת תשעים ושמונה שנה, מתוך 'בריות גופא ונהורא מעליא', בהגיע יומה חשה שלא בטוב נכנסה ל'בית החולים' ובטרם כל בדיקת רופא השיבה נשמתה ליוצרה).

נערה זו יתומה הייתה, ומשהגיעה לפרקה, היה ה'חזון איש' בכבודו ובעצמו ה'שדכן' שלה, ונישאת להגאון ר' מרדכי שרגא פייבל איידלמאן זצ"ל.

בתוך אלו השנים עלה ה'חזון איש' לארץ הקודש, ואף בני משפחת איידלמאן עלו לארץ ישראל ונתיישבו לדור בה, כעבור כששה עשר שנים מיום נישואיהם (תש"ד-ה)

בְּאוֹר הַהֵלְכָה

נידון הלכתי מרתק במשנת רבינו האור החיים

בעל מפעל המאכיל פועלים טבל, האם יכולים בי"ד להפקיר פירותיו ולעשרם

א"כ הכא נמי בעניננו שבעל הבית אינו רוצה לעשר פירותיו, ומאכיל טבל במזיד לפועליו, אולי בי"ד יפקירו ממנו חלק מהפירות, והשליח בי"ד יעשרו, ויחלקם למי שירצה.

ויש להביא לזה קצת סמך, שבי"ד רשאים להפקיר פירות כדי להפריש מהם תרומות ומעשרות, דכתוב בתורה, 'ויעש להם משתה, ומצות אפה ויאכלו', (בראשית יג ט) וכתב האור החיים הק', אף שלוט עשה משתה לכבודם, בכל זאת המלאכים לא אכלו אלא מהמצות, כי לוט לא קיים התורה כאברהם לזה לא רצו לאכול מזבחי משתהו, כמו שאכלו מבן הבקר אשר עשה אברהם זולת מהמצות, להיות שעדיין לא היו כהנים בעולם נעשו הם כהנים ואכלו תרומה אבל לא טבל. ולכאורה איך יכלו להפריש בלי הסכמתו? ואולי לכך היו יכולים להפריש, כיון שהם באו להשחית את העיר, קבלו דין 'בית דין', והפקירו פירותיו והפרישו, מהפירות תרומות ומעשרות ואכלו אותם כדין כהנים, אך יש לדחות שהרי אורחים מותרים להפריש תרומות ומעשרות, ממה שהביא להם בעל הבית לאכול, כמבואר ברמב"ם (פ"י מהלכות מעשר הי"א) והאורח אם רצו לתקן מתקנין.

והצעתי את השאלה לפני מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ולא קיבלם, כי אמר דמאחר ובחול"ל לא נהגו מצוות התלויות בארץ, ולכן זה שלא מעשר לא נחשב שפורץ פרצות בתורה, וגם כל ההלכה הזו שרשות ביד בי"ד להפקיר ממונו של זה לגדור פרצת הדור, הדברים אמורים רק בדברים חריגים, ולכן יש ללמד את הפועלים שכל אחד יפריש תרומות ומעשרות מחלקו, כמבואר ברמב"ם (הנ"ל).

מעשה שהיה, בבעל מפעל גדול המאכיל את פועליו טבל, ומכשילם, כי חושבים שפירותיו מתוקנים, ודברו עמו פעמים רבות, והוא מסרב להפריש תרומות ומעשרות, האם רשאים בית דין כשידם תקיפה, להפקיר פירותיו ולשלוח למפעל שליח בית דין והוא יפריש תרומות ומעשרות, ויחלקם כדין תורה, כדי להציל את בעל המפעל מגזל, (כמבואר בתוס' בגיטין דף כה ע"ב ד"ה שני) ואת פועליו מאכילת טבל.

שאלה זו באה לפני הגר"י זלברשטיין שליט"א וכה השיב: כתב השו"ע חו"מ (סימן ב ס"א) כל בית דין, אפילו אינם סמוכים בא"י, אם רואים שהעם פרוצים בעבירות ושהוא צורך שעה, היו דנין בין מיתה בין ממוז... ויש להם כח להפקיר ממונו ולאבדו כפי מה שרואים לגדור פרצת הדור. וכתב הסמ"ע (סק"ג) ואפילו אין כל העם פרוצים אלא היחיד פרוץ יכולים לענוש אותו היחיד כפי ראות עיני הדיין.

והנה הפתחי תשובה (סק"א) הביא שהאורים פקפק על זה, דאם יחיד פרוץ מה צורך שעה יש ולמה נעשה לו שלא כתורה, וכתב דצ"ל דכוונת הסמ"ע דרואין אם ינחו להעובר ילמדו ממנו קלי הדעת, ויבאו להתפרץ, גם בתשובת שער אפרים (סימן עב) כתב דלא שייך מגדר מלתא אלא היכא דיש לחוש לקלקול רבים שהדור פרוץ, אכן בתשובת שבות יעקב (ח"א סימן קמה) כתב דבספרו משפטי יעקב העלה דהעיקר אף כשהיחיד רגיל בדבר עבירה, או שעשה עבירה בפרסום במידי דשכיח, גם כן מקרי מגדר מלתא, ורשות לבי"ד לקנסו. ואם כן בעניננו אולי יש רשות ביד בית דין להפקיר חלק ממונו כדי לקנסו ולאחר מכן יבא שליח בי"ד ויפריש על אותו חלק תרומות ומעשרות.

חידה שבועית:

מה מבאר רבינו האוה"ח הק' מדוע הכניסה התורה ענין יציאתו של מלכי צדק לקראת אברהם ונתנית המעשר, בין פגישת מלך סדום ואברהם לבין דיבורם?

פתרונות יש לשלוח עד יום רביעי הקרוב לכתובת מייל: p0774702681@gmail.com

או לפקס: 077-4702681

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון אור החיים והפרשה. 3. התשובה צריכה להיות מתוך דברי האור החיים הק' המובאים במאמר שביריש הגליון.

בין שולחי התשובות תערוך הגרלה על הספר 'פניני אור החיים'.

ליקוט פניני חיים מתורתו של בעל האור החיים זצ"ל, ערוכים וסדורים לפי נושאים ועניינים, וכן פרקים מתולדותיו.

דבקים בתורת ה'אור החיים'

ליקוט נפלא מתורתו של רבינו האור החיים ז"ע
קטעים מותאמים לענייניו של יום על פי סדר השנה
מעשיות כחיי והלימות רבינו אור החיים
מדר שבחי חיים

מוקד הזמנות 1800-22-55-66

להשיג בתנויות הספרים המובחרות

שבחי חיים

שבחים שנאמרו ע"י צדיקי הדורות על רבינו אור החיים
ובמעלת לימוד מתוך ספר האור החיים הק'

רבנו מעיד בספרו על רוח הקדש שנתגלתה בבית מדרשו

'ואם הייתי מספר גופא דעבדא של הפרוש הזה, ממש רוח הקדש הופיעה ונתכוננו לו בהסח הדעת בבית הכנסת, אני ואחי הגדול גדול החכמים הרב ר' משה בן ירדוגו שיחיה אשר נפשי קשורה בנפשו'.
(רבינו בספרו חפץ ה', שבת י:)

רבנו מעיד על עצמו שכל כונתו בספרו לשם שמים
כי כל כונתי לעשות בו חפצו יתברך ועוד לומר כי לא ממני אלא מאת ה', והוא חפץ של הא-ל יתעלה.
(רבינו בהקדמתו לספרו חפץ ה')

רבנו חש הארה כבפתיחת שערי גן עדן

וכה מעיד על עצמו רבנו במכתבו: 'ותיכף הלכנו לבית הכנסת, וראיתי הארה גדולה בשעת כל נדרי, וקנה לי גביר אחד מהמערב הוצאת ספר תורה בכל נדרי, ובשעה שפתחתי ההיכל ממש היה בעיני כפתיחת שערי גן עדן בכל כך הארה שהיתה בבית הכנסת, וכל העם מתחננים וכל אחד בוכה בכיה גדולה לפני ה' לבנות בית המקדש אפלו הפאלחים, יאמנו דברי שלא ראיתי מימי הארה כאותה שעה, ברכתי כל החברים של מדרשו ברכות ערוכות בסדר שהתפללתי על עצמי, ובנפשי חשבתי אותם לברכם בכל לב ובכל נפש'.
(אגרות ארץ ישראל עמ' 267)

חובה עלינו להכיר בטובה בזריחת אורו של רבנו

הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות מבראד כתב בשבחו של רבנו: 'וממרום שלח איש עיר וקדוש איש אלקים קדוש נורא מאד, הגאון האמתי בוצינא קדישא חסידא ופרישא מוהר"ר חיים בן עטר זלה"ה, הוא היה אבי כל תופשי התורה בארצות המערב, וידעו כל ישראל מהקטנים ועד גדולים עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, הנמצא כזה איש אשר בו רוח חיים, וחל עלינו חובה להכיר בטובה אשר הטיב ה' עמנו וברב חסדי הגדיל לנו, דקאי צדיק במערב ואהדר ואוקי ליה למזרח להזריח לישירים אור תורתו ולקדש עמו ישראל בקדושתו בחצרות ה' בתוככי ירושלים".

(מתוך הסכמתו לספר פרי תואר)

התענה ג' ימים רצופים קודם פורים

מרן החיד"א מעיד על רבינו: אני ראיתי להרב המפלא חסידא קדישא כמהר"ר חיים עטר זלה"ה, שהתענה שלשה ימים קדם פורים רצופים לילה ויום, והיא הפסקת שלשה ימים שכתב רבנו האר"י ז"ל שעולה במקום ארבעים יום זי"ע.
(החיד"א בספרו ככר לאדן מס' סופרים)

סגולה ליראת שמים

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (בעל הישועות משה מויזניץ זצ"ל) האציל עליו מברכות קדשו שיזכה לברך על המגמר לזכות את הרבים בלמוד האור החיים הקדוש שזה סגולה גדולה ליראת שמים'.
(מתוך הסכמת כ"ק מרן בעל הישועות משה זצוק"ל לספר ילקוט אור החיים)

הזוכים בספר "פניני אור החיים"

(במקום "באור החיים" - שחסר כרגע במלאי)

פרשת דברים:
ה' יצחק לנדאו
מתל אביב.

לימוד ושינון בתורתו של האור החיים הק'

על מנת לעודד את הלימוד וההכנה בפירוש הקדוש יוצאין מבין 'לאור באור החיים' במיזם שבועי של מבחן שבועי נושא פרסים שיערך בעזרת ה' מידי מוצש"ק בשעה 22:00 בקו טלפון ייחודי מבית פון קליק.

או איך משתתפים:

מחייגים במוצ"ש לקו הטלפון: 09-3750181
מקיימים את קוד החידון: 12972 ומצטרפים לחידון.

המשתתף שיגלה את הבקיאות המרשימה ביותר יקבל ב"ה שי מיוחד.

שימו לב
למסמך
החדש

חייגו:
073-2951871

להאזנה לשיעורי הגאון
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחברים לחיים

תורמים סטים ורואים ישועה

לפרטים: 02-8043333